

Nguyễn Hồng Sơn (Chủ biên)

10001000101010010
0011100001011001
0101001001010110
10100100111010110
00011010110110001
01010010010101101
10001000101010010

KỸ THUẬT TRUYỀN SỐ LIỆU

- Các thành phần và yếu tố then chốt của hệ thống truyền tin, các hệ thống mạng và mạch tải công cộng.
- Bản chất của truyền bất đồng bộ, truyền đồng bộ và nguyên tắc thực hiện.
- Nền tảng xây dựng giao thức truyền số liệu.
- Xử lý truyền số liệu.
- Phương thức và hoạt động truyền số liệu trong mạng máy tính cục bộ.

ẤN BẢN DÀNH CHO
SINH VIÊN

NHÀ XUẤT BẢN LAO ĐỘNG - XÃ HỘI

Nguyễn Hồng Sơn (Chủ biên)
Hoàng Đức Hải

KỸ THUẬT TRUYỀN SỐ LIỆU

(Tái bản, có sửa chữa và bổ sung)

ẤN BẢN DÀNH CHO
SINH VIÊN

NHÀ XUẤT BẢN LAO ĐỘNG - XÃ HỘI

LỜI NÓI ĐẦU

Nhu cầu trao đổi số liệu máy tính xuất hiện không lâu sau khi máy tính cá nhân ra đời, tuy nhiên hệ thống thực hiện ở thời kỳ đầu còn đơn giản. Với sự phát triển nhanh chóng của xã hội, nhu cầu này cũng tăng theo và đa dạng hơn, vì thế hệ thống thực thi cũng càng phức tạp, luôn phải đương đầu với những thách thức mới. Kỹ thuật truyền số liệu đã ra đời trong bối cảnh này.

Mặc dù là học phần mới mẻ, nhưng kỹ thuật truyền số liệu là mảng kiến thức không thể thiếu đối với các sinh viên chuyên ngành điện tử, viễn thông và công nghệ thông tin. Có thể nói đây là nền tảng ứng dụng và nguồn đối tượng cho nghiên cứu chuyên sâu trong các chuyên ngành này. Mặc dù mang đậm giải pháp cho dịch vụ số liệu (data service) nhưng kỹ thuật truyền số liệu ngày nay lại là xuất phát điểm cho đa dịch vụ, một xu thế tất yếu trong mạng viễn thông hiện đại. Tiếp cận và lĩnh hội kỹ thuật truyền số liệu bằng cách nào cho hiệu quả đã và đang là mối quan tâm của nhiều người, đặc biệt là các sinh viên chuyên ngành liên quan. Thiết nghĩ, không có kiến thức căn bản vững chắc sẽ không có phát triển và ứng dụng. Vì vậy, trao cho bạn đọc tất cả những điều căn bản, vô cùng thiết thực của kỹ thuật truyền số liệu là mục tiêu của cuốn sách này. Công việc lựa chọn tài liệu tham khảo và biên soạn đều dựa trên tiêu chí đó. Đối tượng của cuốn sách là các sinh viên chuyên ngành điện tử, viễn thông và công nghệ thông tin, cuốn sách cũng rất hữu ích đối với các cán bộ kỹ thuật trước đây chưa có điều kiện được học một cách có hệ thống về truyền số liệu.

Cuốn sách gồm bảy chương được sắp xếp theo thứ tự những chủ đề liên quan từ mức vật lý đến mức giao thức. Chương 7 trình bày chi tiết phương pháp và hoạt động truyền số liệu trong mạng máy tính cục bộ, trong chương này cũng khái quát các giải pháp kỹ thuật liên quan đến mạng máy tính cục bộ không dây, gọi tắt là WLAN (Wireless LAN). Với tiềm năng vốn có, WLAN đang được dự đoán sẽ rất phát triển trong thời gian tới.

Xin chân thành cảm ơn các đồng nghiệp đã đọc và đóng góp nhiều ý kiến quý báu cho nội dung cuốn sách này.

Trong khi biên soạn, mặc dù rất cố gắng song không thể tránh khỏi những thiếu sót nhất định, rất mong nhận được các ý kiến xây dựng tích cực của bạn đọc. Mọi ý kiến đóng góp xin gửi về địa chỉ e-mail: mk.pub@minhkhai.com.vn

MK.PUB

www.minhkhai.com.vn

MỤC LỤC

LỜI NÓI ĐẦU	3
MỤC LỤC	5
CHƯƠNG 1 : MẠNG TRUYỀN SỐ LIỆU VÀ SỰ CHUẨN HÓA	9
1. KHÁI QUÁT THÔNG TIN SỐ LIỆU	9
2. MẠNG TRUYỀN SỐ LIỆU	9
3. SỰ CHUẨN HÓA VÀ MÔ HÌNH THAM CHIẾU ISO	11
3.1. Chuẩn hóa các mô hình truyền số liệu	11
3.2. Mô hình tham chiếu OSI	13
3.2.1. Các lớp hướng ứng dụng	15
3.2.2. Các lớp phụ thuộc mạng	15
4. CÁC CHUẨN HỆ THỐNG MỞ (OPEN SYSTEM STANDARDS)	16
CHƯƠNG 2 : GIAO TIẾP VẬT LÝ	17
1. Môi trường truyền	17
1.1. Các đường truyền 2 dây không xoắn	17
1.2. Các đường dây xoắn đôi	17
1.3. Cáp đồng trục	18
1.4. Cáp quang	18
1.5. Đường truyền vệ tinh	19
1.6. Đường truyền vi ba	20
1.7. Đường truyền vô tuyến tần số thấp	20
2. SỰ SUY GIẢM VÀ BIẾN DẠNG TÍN HIỆU	21
2.1. Sự suy giảm	21
2.2. Băng thông bị giới hạn	22
2.3. Sự biến dạng do trễ pha	24
2.4. Sự can nhiễu (tạp âm)	24
3. CÁC LOẠI TÍN HIỆU	26
3.1. V.28	26
3.2. Dòng 20mA	26
3.3. RS-422A/V.11	26
3.4. Các tín hiệu cáp đồng trục	27
3.5. Các tín hiệu cáp quang	29
3.6. Tín hiệu vệ tinh và radio	29
4. TRỄ DO LAN TRUYỀN TÍN HIỆU	30
5. CÁC MẠCH TẢI CÔNG CỘNG	30
5.1. Các mạch PSTN analog	30
5.2. Mạch thuê riêng kỹ thuật số	36
5.2.1. Kỹ thuật số hóa	36
5.2.2. Kỹ thuật ghép kênh	39
6. CÁC CHUẨN GIAO TIẾP VẬT LÝ	44
6.1. Giao tiếp EIA -232D/V.24	44
6.2. Modem rỗng (Null Modem)	46
6.3. Giao tiếp EIA-530	47
6.4. Giao tiếp EIA-430/V.35	49
6.5. Giao tiếp X21	49
6.6. Giao tiếp ISDN	49
6.7. Tóm lược về giao tiếp	49
CHƯƠNG 3 : GIAO TIẾP KẾT NỐI SỐ LIỆU	51
1. CÁC KHÁI NIỆM CƠ BẢN VỀ TRUYỀN SỐ LIỆU	51
1.1. Các chế độ thông tin (Communication modes)	51
1.2. Các chế độ truyền (Transmission modes)	51
1.3. Kiểm soát lỗi (error control)	52
1.4. Điều khiển luồng (flow control)	52
1.5. Các giao thức liên kết dữ liệu	52

1.6. Các hình thức truyền.....	53
1.7. Mã truyền (transmission code).....	53
1.8. Các đơn vị dữ liệu (data unit).....	54
1.9. Giao thức (protocol).....	54
1.10. Hoạt động kết nối.....	54
1.11. Đường nối và liên kết.....	55
2. THÔNG TIN NỐI TIẾP BẤT ĐỒNG BỘ.....	55
2.1. Khái quát.....	55
2.2. Nguyên tắc đồng bộ bit.....	55
2.3. Nguyên tắc đồng bộ ký tự.....	56
2.4. Nguyên tắc đồng bộ frame.....	57
3. THÔNG TIN NỐI TIẾP ĐỒNG BỘ.....	57
3.1. Khái quát.....	57
3.2. Nguyên tắc đồng bộ bit.....	57
3.2.1. Mã hoá và giải mã tín hiệu đồng hồ.....	58
3.2.2. Mạch vòng khóa pha số (Digital Phase Lock-Loop).....	59
3.2.3. Các lược đồ lại.....	62
3.3. Truyền đồng bộ thiên hướng ký tự.....	62
3.4. Truyền đồng bộ thiên hướng bit.....	63
4. MẠCH ĐIỀU KHIỂN TRUYỀN SỐ LIỆU.....	64
4.1. Khái quát.....	64
4.2. Giao tiếp truyền có thể lập trình UART 8250 của Intel.....	66
4.2.1. Giao tiếp bus.....	66
4.2.2. Xung đồng hồ và sự định thời.....	66
4.2.3. Cấu trúc bên trong và hoạt động của 8250.....	67
4.3. Giao tiếp truyền có thể lập trình USART 8251 của Intel.....	70
4.3.1. Giới thiệu.....	70
4.3.2. Kiến trúc và hoạt động của 8251 ở chế độ bất đồng bộ.....	70
4.3.3. Hoạt động ở chế độ truyền đồng bộ của 8251A.....	73
4.3.4. Giao tiếp 8251A.....	74
5. Các thiết bị điều khiển truyền dữ liệu.....	76
5.1. Khái quát.....	76
5.2. Bộ ghép kênh phân thời.....	77
5.3. Bộ ghép kênh thống kê (statistical multiplexer).....	78
5.4. Các thiết bị làm việc theo chế độ khối (block-mode).....	79
5.4.1. Các đường dây đa điểm.....	79
5.4.2. Poll-select.....	79

CHƯƠNG 4 : XỬ LÝ SỐ LIỆU TRUYỀN.....81

1. MÃ HÓA SỐ LIỆU MỨC VẬT LÝ.....	81
2. PHÁT HIỆN LỖI VÀ SỬA SAI.....	81
2.1. Tổng quan.....	81
2.2. Phương pháp kiểm tra bit chẵn lẻ (parity bit).....	81
2.3. Kiểm tra tổng BSC (Block Sum Check).....	82
2.4. Kiểm tra CRC (cyclic redundancy check).....	83
2.5. Phát hiện và sửa sai theo Hamming.....	87
3. NÉN SỐ LIỆU.....	89
3.1. Khái quát.....	89
3.2. Nén nhờ đơn giản mã cho các chữ số (Packed decimal).....	89
3.3. Nén theo mã hóa quan hệ (Relative coding).....	90
3.4. Nén bằng cách bỏ bớt các ký tự giống nhau (Character suppression).....	90
3.5. Nén theo mã hoá Huffman.....	90
3.6. Mã hóa Huffman động.....	92
3.7. Nén fax (facsimile).....	95
4. MẬT MÃ HÓA SỐ LIỆU.....	99
4.1. Khái quát.....	99
4.2. Mật mã hóa cổ điển.....	99
4.3. Mật mã khóa công khai.....	100

CHƯƠNG 5 : CƠ SỞ CỦA GIAO THỨC	101
1. KIỂM SOÁT LỖI	101
2. Idle RQ	101
2.1. Kiến trúc phân lớp.....	103
2.2. Đặc tả giao thức.....	104
2.3. Đặc tả idle RQ.....	105
2.4. Hiệu suất sử dụng liên kết.....	109
3. RQ LIÊN TỤC (CONTINUOUS RQ).....	111
3.1. Truyền lại có chọn lựa (selective repeat).....	112
3.2. Truyền lại một nhóm (Go-back_N).....	114
3.3. Điều khiển luồng (flow control).....	116
3.3.1. X-ON/X-OFF.....	116
3.3.2. Cửa sổ trượt (sliding window).....	117
3.4. Các chỉ số tuần tự.....	118
3.5. Đặc tả giao thức.....	121
3.6. Hiệu suất sử dụng liên kết.....	123
4. QUẢN LÝ LIÊN KẾT.....	123
 CHƯƠNG 6 : CÁC GIAO THỨC ĐIỀU KHIỂN LIÊN KẾT SỐ LIỆU.....	125
2. CÁC MÔI TRƯỜNG ỨNG DỤNG.....	125
3. CÁC GIAO THỨC THIÊN HƯỚNG KÝ TỰ.....	127
3.1. Các giao thức đơn công (simplex protocols).....	127
3.2. Các giao thức bán song công.....	129
3.2.1. Các dạng frame	129
3.2.2. Sự trong suốt dữ liệu.....	130
3.2.3. Hoạt động của giao thức.....	131
3.2.4. Giao tiếp user.....	132
3.2.5. Hiệu suất của giao thức.....	132
3.3. Các giao thức song công hoàn toàn.....	133
3.4. Ví dụ về các giao thức thiên hướng ký tự thường gặp.....	134
3.4.1. Giao thức XMODEM.....	134
3.4.2. Giao thức YMODEM.....	137
3.4.3. Giao thức hermit.....	137
4. CÁC GIAO THỨC THIÊN HƯỚNG BIT.....	139
4.1. Giao thức điều khiển liên kết số liệu mức cao HDLC (High-level Data Link Control).....	140
4.1.1. Các khuôn dạng của frame.....	140
4.1.2. Các kiểu frame.....	142
4.1.3. Hoạt động của giao thức.....	142
4.1.4. Giao tiếp user.....	146
4.2. Thủ tục truy xuất liên kết LAPB.....	147
4.3. Thủ tục đa truy xuất.....	148
4.4. Thủ tục truy xuất liên kết LAPM.....	148
4.5. Thủ tục truy xuất liên kết LAPD.....	149
4.6. Điều khiển liên kết luận lý.....	151
4.6.1. Các dịch vụ user.....	151
4.6.2. Hoạt động của giao thức.....	153
4.6.3. Các dịch vụ MAC.....	153
 CHƯƠNG 7 : KỸ THUẬT TRUYỀN SỐ LIỆU TRONG MẠNG MÁY TÍNH CỤC BỘ	155
1. CÁC MẠNG LAN NỐI DÂY.....	155
1.1. Các Topo.....	155
1.2. Môi trường truyền dẫn.....	156
1.3. Các phương pháp điều khiển truy xuất môi trường.....	159
1.3.1. Đa truy xuất cảm nhận sóng mang có phát hiện đụng độ CSMA/CD.....	159
1.3.2. Token (thẻ) điều khiển.....	160
1.3.3. Vòng được phân chia khe (slotted ring).....	160
1.4. Hệ thống Ethernet và Fast Ethernet (CSMA/CD).....	162

1.4.1. Điều khiển truy xuất IEEE 802.3	162
1.4.2. Hệ thống CSMA/CD	163
1.4.3. Cấu trúc frame và các tham số hoạt động	164
1.4.4. Hoạt động truyền frame	165
1.4.5. Tiếp nhận frame	166
1.4.6. Các đặc tả IEEE 802.3 có băng thông 10Mbps	166
1.4.7. Các đặc tả IEEE 802.3 có băng thông 100Mbps	167
1.5. Hệ thống Token ring và FDDI	168
1.5.1. Điều khiển truy xuất môi trường trong IEEE 802.5	168
1.5.2. Giao tiếp ring	169
1.5.3. Khuôn dạng frame IEEE 802.5	170
1.5.4. Ưu tiên trên vòng token	171
1.5.5. Đặc tả lớp vật lý IEEE 802.5	173
1.5.6. Điều khiển trung xuất FDDI	173
1.6. Hệ thống mạng Token bus	176
1.6.1. Khái quát	176
1.6.2. Hoạt động cơ bản	177
1.6.3. Chuyển token	177
1.6.4. Cửa sổ đáp ứng	178
1.6.5. Khởi động	178
1.6.6. Hoạt động ưu tiên	178
1.7. Hệ thống 100 VG - AnyLAN	179
1.7.1. Topo	179
1.7.2. Điều khiển truy xuất môi trường	180
1.7.3. Đặc tả lớp vật lý của 100VG-AnyLAN	181
1.8. ATM LAN	182
1.9. Fibre Channel	183
1.9.1. Khái quát	183
1.9.2. Các phần tử của fibre channel	184
1.9.3. Kiến trúc giao thức Fibre Channel	185
1.9.4. Môi trường và giao tiếp vật lý	186
1.9.5. Giao thức truyền	186
1.9.6. Giao thức đồng bộ frame	186
1.9.7. Các dịch vụ chung	186
1.9.8. Ảnh xạ	186
1.9.9. Môi trường vật lý và cấu hình	186
2. CÁC LAN KHÔNG DÂY	187
2.1. Khái quát	187
2.2. Đường truyền không dây	188
2.2.1. Đường truyền bằng sóng radio	188
2.2.2. Đường truyền bằng sóng hồng ngoại	190
2.3. Các lược đồ truyền	191
2.3.1. Lược đồ truyền sóng radio	191
2.3.2. Lược đồ hồng ngoại (infrared)	195
2.4. Các phương pháp điều khiển truy xuất môi trường	196
2.4.1. CDMA (Code-Division Multiple Access)	196
2.4.2. CSMA/CD	196
2.4.3. CSMA/CA	197
2.4.4. TDMA	198
2.4.5. FDMA	199
2.4.6. Chức năng bổ sung	199
2.5. Các chuẩn	199
3. CÁC GIAO THỨC	200
3.1. Các dịch vụ lớp MAC	200
3.2. Lớp LLC	201
3.3. Lớp mạng	201